

**DESCRIPCIÓ DE LES LLUMINARIES QUE
en honor del Beato Joan de Ribera, Fundador
del Convent de Capuchins, de esta Ciutat, se fe-
ren los dies 9, 10 y 11 de Setembre de este
any 1797, y demonstració que Pere Iligambé,
Llaudor del Carrer de Sant Guillem, fa de lo
susdit en la elevació de les Boles illuminades
que es tiraren, ab lo demés que lletgirá
el que siga curiós.**

ARÀ si que van diners,
que hasta arato avien anat.
Cansat de tantes funcions
com les que nos han portat
les Festes del nou Beato,
estava del tot bolat
el Sò Pere Iligambé,
Llaudor acreditad
del carrer de Sant Guillem,
que està present, Dèu lo quart,
ohí que en los Capuchins
ab molta solemnitat
arreglaben illuminaries;
y pera mes novetat
una Bòla en gras y globo
havien de fer bolar;
Com sempre he segut amic
de vèure tot lo que fan,
així com se feu denit
vaig lo capot agafar,
y un bastonet de una vara
à si de anar descansat.
Pegué cap à Santa Mònica,
y à la que vaig arribar

dé la Trinitat al Pont,
se acostaren uns Soldats
y emiliçaren lo bastó
sense parlar ni chistar.
Yo quedantme un poc suspens,
no tenint per regular
que sense oste ni mosto
em deixara així tractar,
acostantme al Señor Cabo
li parli en bon Castellà:
Señor mío, mande Usted
que al punto sin mas ni mas
me restituyan el palo,
porque me fa falta gran.
Em respongué molt eixut,
serio, suñós y alterat:
Paysano, despeje Usted.
Li volia replicar,
pero al veure que un gran feix
tenien arreplegat
de bastons, creguí seria
una orde general
pera arreplegarlos tots,
y cest no anaven errats

pues solen los bastonetes
moure á vegades bons balls.
Sense bastó pegui amunt
y habent al puesto arribat
de la Plaça del Convent
em posí a reflexionar
lo magnifico de aquell siti,
y lo ben eixecutat
que estaben lo Jardi y Crea
ab primor iluminats.
No dic res de la fachada
ni del pati, que arreglats
estaben pasmosament.
Y acostantme á un Estudiant
li digui: Só Llicenciat,
li han posat al globo el grasset.
No entiendo lo que Usted dice,
em diguó. Si es que ha bolat
eixa Bola, ó eixe enredro,
que dihuen es obra gran,
pues anit com no ho sabia
in albi me vaig quedar.
Dihuen que puchá de rumbo.
El Estudiant se acostà,
y advertint ma sencillés,
mogut de la caritat,
en estos quatre rahons
em seu sabedor del cas.
Se ha hecho yo tan comun
lo de los Globos echar,
que en Païses estrangeros
acostumbran viajar
los gentes con tales Globos,
y es un ardid especial
de guerra, pues en Maguncia,
en Gante, Mantua y Milan
para descubrir las fuerzas
suelen echar á volar
un Globo con dos personas,

que con vista perspicaz
observan los movimientos
de las Tròpas que allí están.
En Espanya mas de segacio
obra este particular;
y en Valencia rara, veces
se vió fenomeno tal.
Yo, pera que no es pensara
que era del tot celestial,
li digui: Sàpia Vosté
que haurá com quatre ó cinc ans
allá en lo Hort de Duclos
volaren una molt gran
á les cinc de la vesprada,
y li posaren un gat,
que volà també com ella,
pero no crèc que baixa
viu lo tal animalét.
Còmo havia de baxar,
proseguí lo Llicenciat,
si quando llegó á tocar
en la atmosfera perdíó
todo el aliento vital?
En Madrid hay quien subió
y luego volvió á baxar,
trayendo sé y testimonio
de adonde llegó á appear.
Certo que si se supiese
darle direcció formal
era el mejor carriage
que se podia inventar.
Pues à mi no me acomoda,
diguí yo; mes val anar
en un burret poc à poc,
que no estar sempre exposat
à que mudantse los ayres,
y pegant cap à la mar,
si el tal gras per sort se acaba
em de morir ofegats.

Pues digo, y si acas se crema,
la escafa pera baixar
shon la trobarem? Senyor,
crega que son desbarats:
Si el embarcarse es perill,
qué farà, amic, el volar
sense ales ab una Bola,
avant poc més que penchatis?
Si en la barca es torba hu
te puesto sicanse baig
de chitarse, pero en lo ayre
busca allí qui té ha pegat,
Mas á Usted quién le rempuja
para que suba? además,
continuó el Companiero,
que éste que á elevarse va
solo estará iluminado,
y para que luza mas
va de artificiales fuegos
adornado; pero ya
parece que va de veras,
procirsese acomodar
por donde pueda, que yo
me quiero mas acercar.
Y dient y fent se fica
en mig del concurs tan gran.
Yo pegui camp al través,
y com estava cercat
de gent per totes les vandes
el pati vaig travesar
y per la porta chiqueta
med ixqui, y en un instant
em posí vora la sequia
que estava de ras à ras.
Se remolinà la gent,
viu que anaven desplegant
un gran trosot de paper
y unes graelles posant
en mig una casolota

estava allí flamechant,
Fent un fumet molt espès
el paper se anava inflant.
Dispararen un manoll
de exides, que era avisar
de que la Bola puchava,
y comensantse á empinar,
en la corda de la vela
al instant va tropesar,
tornà á puchar cap à munt
y altra vegada pegant,
se feu un forat molt bò,
é inflamantse tot lo gras
es feu una pepitoria.
El Director agafà
el Globo y pagà dos boltes
lograntlo en terra chitar;
se pegà foc al castell:
la gent ab contrarietats
uns fachien cap à rere,
atres pegauen avant
á veure el quid de la festa.
Tots amagaben lo cap
pertemor dels cuets borrachos.
Els Musics atarrantats
nos tocaven á rebato
en vez de marcha Real,
sense saber lo que es feien:
violins, trompes y timbals
deixaren ab intestació
sicanse baig lo taulat.
Yo ventme rodat de gent
mig perdut y atolondrat,
tement em susoira
tal vegada algun adsar,
em vaig ficar dins la sequia
y estiguí ben despejat:
la sigua em venia al coll;
pero sent lo calor gran,

els apretons à porrillo,
y difícil el pasar;
fresc com una camarrocha
estiguí sense chistar.
Dos ó tres dones cayqueren
allí prop del meu costat,
pero marcharen al punt;
les tauletes de torrat,
sequillos y pasta fina
totes anaven rodant.
Sabates de les piflentes
Carrutagues, à grapat;
les replegaven els Frares
de aquell hortèt hortolans.
Les evilles y sombreros
que guardaven els Soldats
eren moltos, y les capes
per terra havia bastants.
Quiso Dios que no fué nada,
tot al punt se apaciguà,
ixqué el Iris, y acabose
tota la fatalitat
sense desgracia, pues ninguna
và sospir en tal cas.
Y quant tots de la calor
estaven mig sofocats;
quant lo sumí el perturava;
quant estaven esglayats;
el hu buscaba à sa mare,
la altra busca à són germá:
aquell à la compañera;
qui la cofia, qui el calzat;
ixqué Pere de la cequia
molt fresquet y molt bariat,
havent vist molt bè la festa
lesde dalt del carafal.
Li gent advertint fallida

la Bola, el globó y el gras,
cada hu cap à sa casa
al instantet và pegar.
Quedú la plasa per mehus,
vaig advertir lo arruinat
del jardinet de la Creu,
que tot estava chafat.
Montons de torrat per terra
havia tot calcigat,
prova del gran infortuni
que và correr tal cas.
Els chiquillos pauradors
dahien sinades molt grans
de sequillos y almendrados,
de cocots y de torrat
cogidos en bona guerra,
ó abandonados quicás
por sus dueños propietarios.
Que no faltaren es clar
alguns que en les apretures
farien sòs jocs da mans
pera traure el seu esmer,
no té dudte: Este es lo cas
de la feta de la Bola.
El Director afecitat
de lo que li sosui,
al sendemà treballà
una que en la nit seguent
al ayre varen tirar:
Ixqué ab tota gallardia,
y tant se và remontar,
que la taparen los nubols,
deixant així acreditat
lo sén ingení del tot.
Y pues que asó se ha acabat
ratíó es que vatja à dormir
que estic de vères cansat.